

And perhaps only by a – עקירה בעי הא עקירה בעי – it is not required, however by an עקירה it is required

OVERVIEW

The גמרא initially proved that ר"ע does not require a מקום ד' from the fact that he maintains קלוטה כמי שהונחה דמי. The גמרא now asks perhaps ר"ע does not require a מקום ד' for עקירה, but he does require a מקום ד' for הנחה, but he does require a מקום ד' for עקירה. Our תוספות explains why the גמרא assumes that there should be a difference between עקירה and הנחה.

פירש רש"י¹ דדייק מדלא מחייב ב' אחת משום הוצאה ואחת משום הכנסה² – explained that the גמרא infers that ר"ע would require a מקום ד' by one for הוצאה and one for חטאות for two זורק the מחייב ר"ע is not, עקירה, since ר"ע is not מחייב. The גמרא concluded that ר"ע maintains קלוטה, so when the object went from the אויר רה"ר to the אויר רה"י, there was a הוצאה, and when it continued from the אויר רה"י to the רה"י there was a הכנסה, therefore if ר"ע maintains that a מקום ד' is not required neither by הנחה nor עקירה there should be two חיובים. However, since ר"ע merely states ברייתא, but it did not state מחייב שתים, that means he is only חייב for one מלאכה, namely הוצאה, indicating that there is a הנחה for the הוצאה, but no עקירה for the הכנסה. The reason the הנחה is valid, is because it does not require a מקום ד'. However, an עקירה does require a מקום ד', and since there is no מקום ד' he is not חייב for the הכנסה. This according to רש"י proves that while a הנחה does not require a מקום ד'; an עקירה however does require a מקום ד', and therefore he is חייב only once for הוצאה.

פירש"י disagree with תוספות:

וקשה דילמא הא דלא מחייב ב' משום דלא מחייב אתולדה במקום אב³ – And there is a difficulty with this inference, for perhaps⁴ the reason that he is not חייב for two מלאכות, is not because there is no הכנסה, since an עקירה requires a מקום ד', it is possible that an עקירה also does not require a מקום ד', and the reason why he is not חייב for the הכנסה also, is because ר"ע maintains

¹ בד"ה ודילמא.

² One is חייב a separate חטאת קרבן for each מלאכה which is done בשוגג on שבת (if one is not aware that this מלאכה is forbidden).

³ This is referring to a case where the אב and the תולדה were done אחד אחד. He was not aware that he was doing a forbidden מלאכה on שבת until he did both the אב and the תולדה.

⁴ The תוספות ישנים writes: אין זה קושיא כל כך דהא לא קאמר הא עקירה ודאי בעי אלא דילמא קאמר: [the גמרא] did not state, 'but an עקירה certainly requires (a מקום ד'), but rather [the גמרא] said, perhaps (an עקירה requires a מקום ד'). See 'Thinking it over' # 2.

that one is **not חייב** (קרוב) **on a תולדה** when he does it **together with the אב** and since הכנסה is a תולדה of הוצאה, we cannot be מחייב him for הכנסה when he is already חייב for הוצאה.

תוספות asks an additional question:

ועוד דבסמוך קאמר רב יהודה מחייב היה רבי ב' אף על גב דקתני סתם רבי מחייב –
And furthermore⁵ there is another difficulty with this פשט, **for רב יהודה will say shortly that רבי was מחייב** a באמצע **א"י ורה"י באמצע** **for two מלאכות**, **for רב יהודה even though** in the ברייתא **it stated simply that רבי was מחייב**, not specifying how many חיובים, nevertheless רב יהודה understood it to mean two, so therefore –

הכא נמי לרבי עקיבא מנא לן דלא מחייב שתיים –

Here too concerning ר"ע, how can we be sure that he does not mean that he is liable for two חטאות?! The question remains, why did the גמרא assume that there should be a difference between הנחה and עקירה?

תוספות answers:

ונראה לפרש דפריך הא עקירה בעיא דילפינן ממשכן –

And it appears to תוספות, that the explanation of the גמרא's question: that perhaps an עקירה requires a מקום ד', as opposed to הנחה, is that since we derive מלאכת הוצאה from the משכן –

שהיו נוטלין מתיבתן שהיו בהן ארבע על ארבע ונותנין ליד עושי המלאכה⁷ –

Where they would take the articles which they donated from their closets which were four טפחים by four טפחים (the required space for an עקירה), and would then give it into the hands of the workmen which is not four by four. There is good reason to distinguish between עקירה and הנחה for that is the way it was in the משכן. There was a מקום ד' by the עקירה and not by the הנחה.

תוספות offers an alternate explanation:

ולפי מה שפירשתי לעיל⁸ דדרשינן מאל יצא איש ממקומו –

And according to what I explained previously that we derive (מלאכת פסוק אל יצא איש ממקומו from the מקום ד' requirement for a הוצאה and)

⁵ Even if we were to say that ר"ע maintains that a תולדה במקום אב חייב (see שבת צז, ב), or we would find a case where he is חייב בתולדה במקום אב, see למימרא ד"ה תוס' צז, ב (and אורי here).

⁶ See footnote # 5.

⁷ See TIE 'Thinking it over' # 4. תוספות ד, א ד"ה והא

⁸ See (תוס' ב, א ד"ה יציאות [הב'] ו) תוס' ד, א ד"ה והא

that no man shall take an object out of *its* place -

אתי נמי שפיר דבעקירה מייירי -

It is also well understood the distinction between עקירה והנחה, since this פסוק is **concerning עקירה**, for that פסוק is telling us that we cannot remove an object from *its* place (to another רשות), so we are talking about the עקירה, when we say 'from *its* place' thereby requiring a *place* of 'ד' על ד' for עקירה, but not necessarily for הנחה.

SUMMARY

There are three ways to explain why the גמרא assumes that even though a הנחה does not require a 'מקום ד'; nevertheless an עקירה may require a 'מקום ד'. ר"ע learns that we infer it from the wording of ר"י, since he did not say חייב שתיים that proves that he is חייב only for the הוצאה but not for the הכנסה, because there was no עקירה ממקום ד'.

תוספות refutes this proof, and says that the reason that he is not חייב שתיים is because דלא מחייב אתולדה במקום אב and has nothing to do with a 'מקום ד', or ר"ע really meant שתיים.

תוספות offers two explanations, either because in the משכן there was a 'מקום ד' by עקירה and not by הנחה, or alternatively the פסוק requires a 'מקום ד' only by עקירה and not by הנחה.

THINKING IT OVER

1. Does not the phrase 'קלוטה כמי שהונחה דמי', itself suggests that this applies mainly to הנחה and not עקירה? Why don't we use this as proof?
2. How do רש"י and תוספות differ in understanding the קשיא, ודילמא הנחה הוא? Is the word 'ודילמא' more appropriate according to רש"י or תוספות?⁹
3. How can we relate their differences in this תוספות, to the way they learn the question of וליכא 'מקום ד' גבי מקום ד'?
4. How will ר"ע maintain regarding a need for a 'מקום ד' according to the מסקנא?

---

⁹ See footnote # 4 and (גמ' ודילמא) לשון הזהב ד"ה.

5. According to 'תוס' who explains that there is a difference between עקירה and הנחה, why did the גמרא assume originally that both עקירה and הנחה require a 'מקום ד'?

6. According to רש"י, why did ר"ע differentiate between עקירה and הנחה? Why didn't רש"י use that reason, in the manner which תוספות does?¹⁰

---

¹⁰ See מנחת איש.